

Pornind de la conceptul că „*activitatea politico-educativă constituie o parte componentă inseparabilă a operei de edificare a noii orînduiri sociale . . .*”^{*}, încă de la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român a fost fundamentată teza conform căreia făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune în fața partidului problema ridicării activității politice și cultural-educative la nivelul întregii dezvoltări a societății noastre.

În expunerea secretarului general al partidului nostru, tov. Nicolae Ceaușescu, făcută la Plenara din 3—5 noiembrie 1971 cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educației socialiste a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste — document de bază al partidului — se subliniază faptul că activitatea ideologică-politică și cultural-educativă constituie una din sarcinile centrale ale întregului nostru partid.

Făcîndu-se o analiză profundă a întregii dezvoltări a activității culturale și artistice, a apărut ca o necesitate pentru etapa actuală crearea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ca organ de partid și de stat, în „*scopul asigurării îndeplinirii politicii partidului și statului nostru în domeniul culturii și educației socialiste, de a conduce și îndruma întreaga activitate cultural-educativă ce se desfășoară în Republica Socialistă România. Consiliul Culturii și Educației Socialiste are menirea de a acționa pentru asigurarea unei înalte civilizații spirituale a poporului român, unul din țelurile majore ale operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Consiliul Culturii și Educației Socialiste militează pentru îmbogățirea continuă a vieții ideologice și culturale a societății noastre, pentru lărgirea orizontului de cultură al oamenilor muncii de la orașe și sate, pentru însușirea de către cei ce muncesc a marilor valori ale cunoașterii universale, a tot ceea ce a realizat mai de pînă omenirea în domeniul științei, culturii și artei*”^{**}.

La această operă de edificare a societății socialiste, pe linia educării poporului nostru în spiritul dragostei față de patrie, față de tot ce a dat puterea de creație și ingeniozitatea poporului, sarcini de mare răspundere revin celor ce se ocupă zi de zi cu pasiune și discernămint de păstrarea și valorificarea moștenirii culturale și artistice, de transformarea acestor bunuri de cultură și artă în instrumente de educație.

Creșterea considerabilă a rețelei de muzee (83 în 1938, 293 în 1970), acoperind în mod echitabil atît teritoriul cit și o problematică diversă — științele naturii, arheologie, istorie, etnografie și artă populară, artă, tehnică, istoria culturii și altele —, constituirea unui patrimoniu cultural-artistice de o valoare inestimabilă sînt numai cîteva din progresele înregistrate de mișcarea muzeistică românească în ultimii 20 de ani. De altfel, cercetarea trecutului istoric material și spiritual se bucură în țara noastră de o veche tradiție. Dacă secolul XIX reprezintă începutul organizării științifice a activității muzeografice românești, ultimii 20 de ani constituie momentul de afirmare, cu autoritate, a muzeografiei noastre pe plan național și internațional.

Putem vorbi astăzi de definirea cu claritate a direcțiilor principale spre care își îndreaptă eforturile lucrătorii din domeniul muzeografic.

Principalele sarcini ale instituțiilor muzeale, în prezent, sînt acelea de continuare a investigației, a cercetării științifice, cercetare dirijată nu numai spre cunoașterea aprofundată a istoriei naturii și societății dintr-o zonă dată, ci și de dezvoltare a patrimoniului muzeal după criteriul valoric, asigurarea permanenței acestui patrimoniu și transformarea lui într-o sursă concretă, convingătoare, de educare patriotică, științifică și estetică a maselor. De altfel, aceasta este marea forță de atracție a publicului către muzeu. Muzeul nu mai rămîne astăzi ca un simplu depozitar, conservator de bunuri de cultură și artă, ci s-a transformat într-o instituție cu caracter dinamic, de o mare forță educativă. A devenit o obișnuintă a omului de astăzi să-și petreacă o parte din timpul liber în muzee sau expoziții. Este explicabilă această sete de cunoaștere dacă ne gîndim că epoca pe care o trăim este o epocă de transformări radicale, de realizări considerabile în domeniul cercetării științifice.

* Nicolae Ceaușescu, *Răport la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, 1969.*

**Decretul nr. 301/1971 al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Răspîndirea în mase, cu promptitudine și competență, a rezultatelor acestor cuceriri științifice, prin formele specifice de activitate ale muzeelor, este ceea ce conferă acestor instituții caracterul dinamic. De aici — necesitatea unui permanent dialog muzeu — public, a unor cercetări psiho-pedagogice utile pentru perfecționarea continuă a modalităților de exprimare ale muzeeului în ceea ce îi este specific.

Exponatul de muzeu, indiferent de natura sa — istorie, arheologie, artă, etnografie —, s-a transformat în epoca pe care o trăim dintr-un obiect de curiozitate într-un document grăitor, într-o dovadă concretă a progreselor tehnice și cultural-artistice ale dezvoltării istorice.

Asistăm astăzi la o tot mai mare sete de cunoaștere, de informare a oamenilor, față de trecutul istoric, de cuceririle științei moderne, de ingeniozitatea și creația poporului nostru. Toate acestea au dus la o creștere a exigenței publicului vizitator. Corespunzător acestor exigențe, muzeul, în accepțiunea modernă, trebuie să-și perfecționeze modalitățile de exprimare, de promovare a experienței înaintate din mișcarea muzcografică, în așa fel încît relația, dialogul muzeu-public, să devină nu numai o permanentă, dar și o coordonată a activității de zi cu zi.

Aceasta implică și o diversificare a mijloacelor prin care muzeul trebuie să vină în întîmpinarea publicului, în sensul ieșirii din formulele tradiționale (oarecum devenite șabloane), care se rezumau la acțiunea de atragere spre muzeu a vizitatorilor.

Poate că organizarea unor expoziții temporare, pe anumite teme care suscită interesul publicului, în afara sediului muzeului — la cluburile muncitorești, în casele de cultură, la căminele culturale — însoțite de scurte expuneri, de întîlniri cu oamenii muncii, sau organizarea de către muzeu a unor dezbateri cu participarea vizitatorilor de diverse categorii, în scopul cunoașterii opiniilor despre ce trebuie să fie muzeul și cum trebuie să vină el în întîmpinarea doleanțelor vizitatorului ar fi preocupări care ar trebui să stea în atenția instituțiilor noastre. Aceste dezbateri, ca și cele completate cu sondaje-anchetă — așa cum s-a procedat la Muzeul de artă al R. S. România — ar oferi muzeelor posibilitatea stabilirii unor parametri în elaborarea planurilor de activitate cu publicul.

Orientarea din ultima vreme a activiștilor din muzee de a folosi cu mai multă eficiență pasiunea pentru cunoaștere a tineretului — la cercetările arheologice, în laboratoarele muzeelor de științele naturii, pentru îngrijirea monumentelor istorice — este una dintre formele care se cere generalizată, avînd o mare forță educativă. Este cazul să amintim, de asemenea, inițiativele lăudabile ale oamenilor muncii de a aduna la un loc în colecții și muzee valorile de creație artistică populară, contribuind prin aceasta la acțiunea cu adînci semnificații patriotice de salvare a patrimoniului cultural al țării noastre și totodată la dezvoltarea gustului pentru frumos.

Muzeele satești organizate în ultima vreme — dintre care merită a fi citate muzeele din județele Sibiu, Brașov sau Argeș — sînt o dovadă în acest sens.

Fără a înțelege că prin aceste sumare exemplificări am epuizat gama posibilităților de fundamentare a activității muzeelor în perioada actuală, considerăm că este necesară și o prospectare a necesităților materiale de transpunere în practică a acestor deziderate.

Înțelegînd că muzeul este pus în situația de a face față unei anumite comenzi în funcție de dinamica social-culturală, el trebuie să-și stabilească temeiurile și criteriile sistematice științifice, nu numai pentru cercetarea de muzeu și pentru activitatea cu publicul, ci și pentru organizarea structurilor acestor activități: dezvoltarea rețelei în funcție de necesitățile de acoperire echitabilă a teritoriului, profilarea ei în raport cu specificul local. În acest caz, muzeul trebuie să-și axeze activitatea pe colaborarea cu celelalte instituții care contribuie la realizarea politicii culturale a partidului nostru. Se pune deci problema ridicării activității muzeului pe o treaptă superioară, astfel încît el să devină o instituție cu sarcini complexe, axate fundamental pe colaborarea interdisciplinară.

Folosirea rezultatelor cercetării din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, sociologiei și psihologiei este o cerință tocmai a acestei colaborări complexe.

Evident că transpunerea în practică a acestor cerințe impune o acțiune de formare și perfecționare a cadrelor de specialitate și tehnice din muzee, în sensul asigurării muzeografilor cu un minimum de cunoștințe necesare pentru crearea unei baze de colaborare cu specialiștii din aceste domenii.

Includerea unor forme de predare a acestor discipline auxiliare în programa facultăților și secțiilor de profil (istorie, arheologie, etnografie, științele naturii, istoria artei), cit și organizarea unor cursuri postuniversitare pentru specialiștii deja încadrați în muzee, apare ca o necesitate.

O altă problemă ar fi aceea referitoare la modul în care vor trebui concepute planurile de cercetare științifică. Acestea trebuie să fie axate nu numai pe cunoașterea teritoriului și pe dezvoltarea patrimoniului, ci și pe probleme de conservare, de muzeologie generală și specială, de cercetare psihologică și sociologică.

Recentele documente de partid atrag atenția asupra necesității de ridicare calitativă a activității instituțiilor de cultură — în cadrul cărora un rol important îl ocupă muzeele — în sensul afirmării lor ca instituții dinamice, cu o puternică eficiență pe planul desăvîrșirii omului nou, educării sale în spiritul patriotismului socialist.

Muzeele, care prin însăși structura lor au o mare forță de influențare a conștiinței omului, sînt chemate ca prin întreaga lor activitate să se integreze în frontul comun al mișcării culturale și științifice, să contribuie astfel la dezvoltarea civilizației spirituale socialiste.